

مجموعه سنون

۱۱

جمعیت علمیه عثمانیه

برنجی پسته

ذالقعده

نومرو ۱۱

استانبول

جمعیت علمیه عثمانیه مطبعه سنده طبع اول نمشد

۱۲۷۹

(علائم سماویہ دائرہ محاورہ) (ما بعد)

(خواجہ)

میزان الهواءك قايح نوع اولديغنى و بونك نوجم له اعمال
و استعمال قلنديغنى بكن درسه (١) سويلش ايدم . خاطر كرده
اولميدر .

(شاگرد)

اوت خاطر مده در . آلت مذكوره هوانك درجه خفت و ثقلنى
تعين ايمكه مخصوص اولديغنى و بوسيله ايله يغمور يا غده جنى
ويا خود اچيقلق اوله جنى اكلاشيله ييلديكنى او كرندم . انبىق بونكله
يوكسك طاغلو و بر موقعك ديكر بر موقعه نسبة ارتفاعى دنى
اولميدىكنى ايشتم . صحيميدر .

(خواجہ)

اوت صحيميدر . ميزان الهواءك باشلوجه بر فائده سيده بودر .
معلوم كن اولديغنى اوزره كافه جبالك ارتفاعى سطح درياه
نسبتله اولچياور و ساحل بخرده ايكن ميزان الهواء اوزرينه تضيق
اجرا ايدن ستون هوا ئى ساحل مذكور دن مثلاً بيك ارشون
مرتفع بر طاغ ته سنده فرض اولسان ستون هوا ئيدن اوزون
اوله جغدن اغرغيده زياده اولق امر طبعى اولمغله ميزان الهواء
بوريسنده كى جيوه ساحل بخرده بولنديغنى وقت نه درجده ايسه
طاغك ته سنه چيلديغنى وقت البسه راز تنزل ايدر . وقوعبولان

مجموعه کوره میزان الهوا اون درت ارشون ارتفاعده بر
 میلایتر و تنزل ایتدیکندن اکتر یا مهندس بر موقعک دیگر بر موقعدن
 نقدر مرتفع اولدیغنی بواسطه تطبیقا حساب ایدرلر . مثلا
 سلطان بایزید میدانک باغچه قیوسندن نقدر یوکسک اولدیغنی
 اکلامق ایچون الکرنده اولان میزان الهوا به بر کره باغچه قیوسنده
 باقوب نه درجده اولدیغنی اکلا دقندن صکره کیدوب برده سلطان
 بایزید میدانده نظر ایدرلر . سلطان بایزید میدانده میزان الهوا
 اوزرینه تضییق اجرا ایدن ستون هوا بجمه حال دیگرندن قصه
 اوله جفتندن میزان الهوا درجده سی تنزل ایتک لازم کلور . اگر ایکی
 میلایتر و تنزل ایتش ایسه سلطان بایزید میدانی باغچه قیوسندن
 یکرمی سکره ارشون و اگر اوچ میلایتر و تنزل ایتش ایسه قرق ایکی
 ارشون مرتفع اولدیغنی اکلا شیلور ایتیق بر میلایتر و تنزل ایتش اون درت
 ارشون ارتفاع اعتبار ایتک پک مرتفع اولسان مواقع و جبال ایچون
 صحیح اوله یلور سده یکنی در سده سویلدیکمز و جهله یوکسکه
 چیلد قجه طبقات هوا خفیفله جکندن غایت مرتفع اولان محال
 حقنده بوقاعده تعمیم اولنه میوب شو فرق دخی حساب اولنق
 لازمدر و بوندن بشقه هوا دائما بر حالده بولنه میوب آز بروقتده
 تغیر ایتک احتمال اولدیغندن بر طاع اوچله جکی تقدیرده بر آدم
 انده بر میزان الهوا ایله طاعک انکده بکلیمک و دیگر بریسی کذلک
 انده بر میزان الهوا اولدیغنی حالده طاعک ته سته چیقوب
 ایکسی بروقت معینده میزان الهوا رینه نظره اکا کوره حساب
 اولنق اقتضا ایده جکی مثلا و طاعک ته سته چیلد قجه بروقت
 زیادله جکندن و حرارتله منبسط و برودتله منوطی یعنی منقبض

اولی قافه اجسامك خاصه سندن بولندیغندن طاغك تپه سنده کی
میزان الهواده اولان جیوه برودندن منوطی اوله رق حجمی تناقص
و بوجمله بوری ایچنده زیاده جه تنزل ایدوب اولوجمله اولسان
حساب طوغری اوله میه جغندن اکثرا میزان الهوازه برده
میزان الحراره ربط ایدرلر و بصورتله طاغك اتکیله تپه سی بیئنده
اولان حرارت و برودت فرقنی بولوب اکا کوره حساب ایلرلر .
بو احتیاط لرك جله سی غایت مرتفع محللر ایچون اولوب یوخسه
زیاده سبله مرتفع اولیان و مسافت بیعده ده بولنمیان مواقع ایچون
پکده احتیاج کوریله مز .

افادات مشروحیه نظرا میزان الهوا ایله برمحلی اولخماك
حسابات مختلفیه متوقف عمل کیرکی کورینور سده علوم
ریاضیه وقف ناهه سی اولان ذوات کوره بر امر یسیردر .

(شاکرد)

میزان الحراره نصل آتدر و اجسامك حرارتله منبسط و برودتله
منقبض اولسی نه دیمکدر .

(خواجه)

میزان الحراره فرانسیزجه ترمومتر تعیر اولتان آتدر که حرارت
و برودتک درجاتنی ییلدیرر . اساسی اجسامك حرارتله منبسط
و برودتله منقبض اولسی قاعده سی اوزرینه مبنی اولوب تفصیلی
کله جك درس لر مزلک برنده بیان ایدرم .

شاگرد

هوانك نصل جسم اولديغنى وبعض خواص و كيفياتنى اكلام فقط بوندن نه مقوله علائم و اثار تولد ايدر .

خواجه

هواندن نشأت ایدن علائم و اثارك بریسی روزگار اولوب بونك نه صورته حاصل اولديغنه دائر هیچ بر معلوما تكز یوقدر ظن ایدرم . روزگار هوانك موج و تلاطمندن حاصل اولان بر اثر اولوب بشقه برشی دكلدر . و هوانك موج و تلاطمی بر قاج سبیدن نشأت ایلدیكندن بونلری صره سیله سزه بیان ایدرم . مثلا اوقات حاره ده روزگار اولدیغی وقتلر یلپازه استعمال اولور . و بوضو رته هوا تحريك اولنده رق روزگار حصوله كتور یلور . چونكه صو قارشیدیلدیغی حالده نصل طالعده نور ایسه یلپازه ايله تحريك اولند قجه هوا دخی اوليله جه موج ايدر .

شاگرد

هوانك تعریفنده غیر قابل اللمس بر جسمدر دیویورمش ایدیکز (۱) لمسی ممکن اوله میان بر جسمك تحريك و تمویجی نصورته اوله یلور .

خواجه

فی الحقیقه هوا زیاده سیله رقبی بر جسم اولدیغندن ال ايله

طوتلمسی ممکن دکلدر . اثبوت اجسامك خواص عمومیه سندن
اولان عدم تنافذ خاصه سندن ناشی ایکی جسم آن واحدده
برمکانی اشغال ایده میه جگر کی حکمت طبیعیه نك مسائل مثبتہ سندن
اولغله یلیازہ نك تحرك ایتدیکی یرزده بولسان هوا تبدیل مکان
ایدرك محل اخره انتقال ایدر . و صورت انتقالی کافه اجسام
رقیقہ مثل لوتوج ایدرك وقوع بولور . بر حوضك ایچنده بر طاش
القا اولور ایسده حال مشاهدہ اولور .

شاگرد

صوبه بردائره تسکلی ایتدیکی کوریلور .

خواجه

بولندن اکلا شیلور که صوبه اتیلان طاش ذاتاً صوایله ملور برمکانی
اشغال ایدرك اول مکانده اولان صوبی هر طرفه دفع ایتسی جهتیله
صوبه اتیلان طاشك جسم منته و اتیلور کن الدیغی قوتك درجه سنه
کورده شدله اطرافه طاغیلور و هر طرفه علا السویه منتشر
اولدیغندن دائره کبی کورینور . کچن کون قایقوله کلور ایکن
یا تمزدن بروا پور کیدی و بونك حاصل ایتدیکی طالعده بدرجه قوتلی
ایدیکه از قالدی قایغمری ذویه جک ایدی او یله دکلمی .

شاگرد

اوت واقعا او یله اولدی . او کوندن برویا تمزدن واپور کچر کن زیاده
تلاش ایدیورم .

خواجہ

صوبی تحریک ایدن سبیلر هوایی دخی تحریک و نتیجہ قابل
اولدیغدن و هوایی تحریک ایدن یلپازہ صوبی طائفہ لندیرن واپور
چرخلرینہ مشابہ بولندیغدن چرخلرک قوتندہ بریلپازہ اعمال
اولدق هوا تحریک اولنہ جق اولسه بر قوتلی ادمی ییقه جق
درجہ دہ شدتلی روزکار وجودہ کتورلمسی ممکندر.

شاگرد

روزکار هوانک تموجندن حاصل اولدیغنی و هوایی تحریک ایله عملی
روزکار استحصالی ممکن ایدوکنی اکلام انجق یازموسمنده سرین
وخفیف روزکارلر هبوب ایتدیکی وفصل خریف وشتاده بنالری
ییقه جق و اناجلری دورہ جک درجہ ریاح شدیده اسدیکی وقتلرہ
هوایی تحریک ایدن قوت ندر.

خواجہ

برہنوال محرر ہونک اسبابی مختلف اولوب برنجیسی هوانک حرارتلہ
منسبط اولسیدر مثلاً برقهوہ جزوہ سی یاریسنہ قدر صوایلہ
طولدیریلوب اتشہ سوراسہ صوایصنوب قاینایہ رق جزوہ نک
اغزینہ قدر چیقار و اتشہ دہا زیادہ طوتیلور ایسہ طاشوب
دوکیلور.

شاگرد

صحیح اویلہ در و بو چوقدنبرو مراقدر صو ایصندیغنی حالہ

چونالمسی ندن نشأت ایدیور . تعریف ییورمکزی رجا ایدرم .

خواجه

صویک ایصندیغی حالده چونالمش کورغیسی حرارتله منبسط اوله رق
حجمک تزايد ایلکندن و بودخی اجسامده بولان قوه انبساطیده دن
نشأت ایدر یعنی قنغی جسم اولورسه اولسون تسخین اولندیغی
وقت مساماته حرارت دخول ایدرک جزؤ فردلرینی سیرتدیکدن
ناشی اول جسمک حجمی تزايد ایلر .

شاگرد

اوله ایلک قوه انبساطیده دمک جسملرده اولان تزايد حجم خاصه سی
دیمکدر .

خواجه

اوت اودیمکدر . بو یحیی ایلروده تفصیل ایده حکم . اولوقت لایقيله
اکلار سکن مؤخرایان اولنده حق بعض اسبابه منی هوا تسخن ایدرک
منبسط اولدقده جزوده صوقاینادیغی وقت طالعده لندیغی کبی هوا
دخی موج ایدرک روزکار حاصل اولور و نقدر زیاده منبسط اولور ایسه
اولقدر زیاده موج ایدر . اره صره هبوب ایدن ریاخ شدیدیه اکثریا
کره نسیم زیاده جه منبسط و متوج اولدیغی وقتلر ظهور ایدر .

(بقیده سی صکره) (قدری)